

provinsje fryslân

provinsje fryslân
provincie fryslân

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer Visie en toekomst

Jetze Genée, 27 maart 2019

Agrarische natuur?

provinsje fryslân
province fryslân

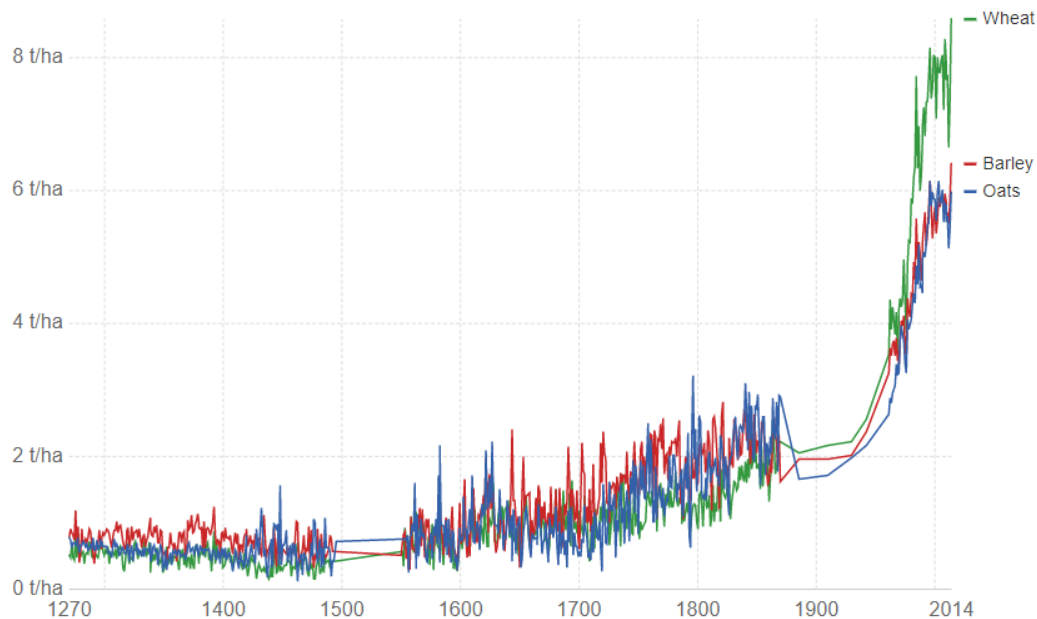
Brakewilde

Landbouw als succesverhaal

- duizelwekkende opbrengsten
- voorwaarde voor bevolkingsgroei
- belangrijke economische waarde

Long-term cereal yields in the United Kingdom

Average agricultural yields in key crops in the United Kingdom from 1270-2014, measured in tonnes per hectare.

Source: OWID Long-term crop yields in UK - OWID (2017)

OurWorldInData.org/yields-and-land-use-in-agriculture/ • CC BY-SA

provinsje fryslân
provincie fryslân

De agrarische handel van Nederland in 2014

Nederland is
2^e exporteur
van agrarische producten
in de wereld

€80,7
miljard

aan export
in agrarische
producten*

*raming door LEI
Wageningen UR

65505

bedrijven in
land- en tuin-
bouw

9%

van het BNP
wordt door de
hele agrofood-
en tuinbouw-
sector
gegenereerd

77%

van de export
gaat naar andere
EUlanden

8,8%

van de werk-
gelegenheid
komt van de
hele agrofood-
en tuinbouw-
sector

Bron: www.agrimatie.nl, LEI Wageningen UR, 2014

Top 5 exportproducten

Sierteelt

1^e exporteur
ter wereld

€8,1
miljard

Vlees

4^e exporteur ter
wereld na VS,
Brazilië en
Duitsland

€8
miljard

Zuivel

3^e exporteur
ter wereld, na
Duitsland en
Nieuw-Zeeland

€7,7
miljard

Groenten

1^e exporteur
ter wereld

€6,1
miljard

Dierlijke en
plantaardige
oliën en
vetten

4^e exporteur
ter wereld na
Indonesië,
Maleisië en
Argentinië

€4,9
miljard

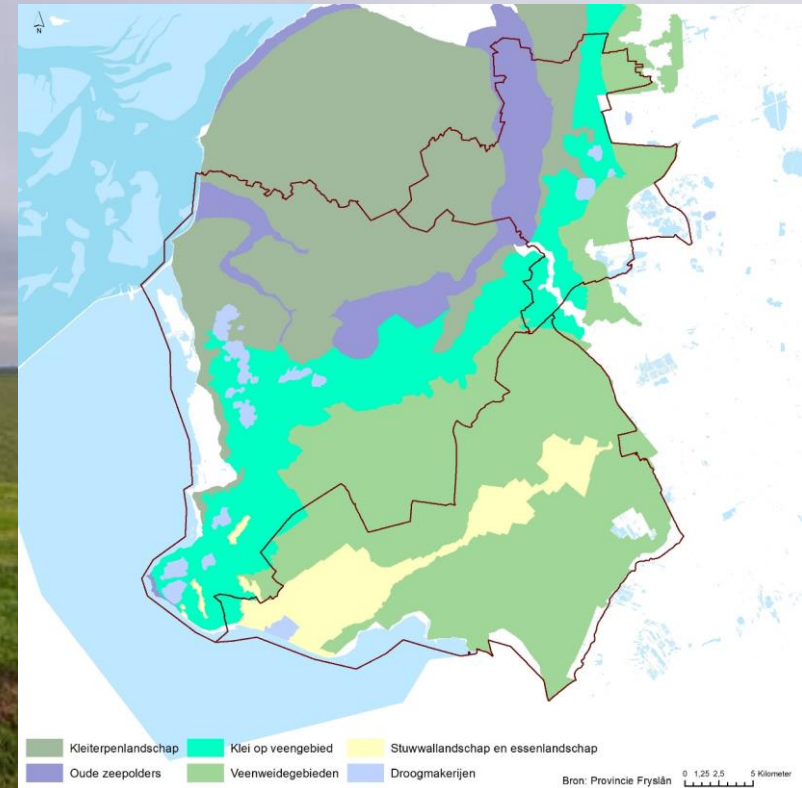
Bron: COMEXT

Ministerie van Economische Zaken | Januari 2015

Keerzijde intensivering Landbouw

provinsje fryslân
provincie fryslân

Verlies cultuurhistorische waarden

Keerzijde intensivering Landbouw

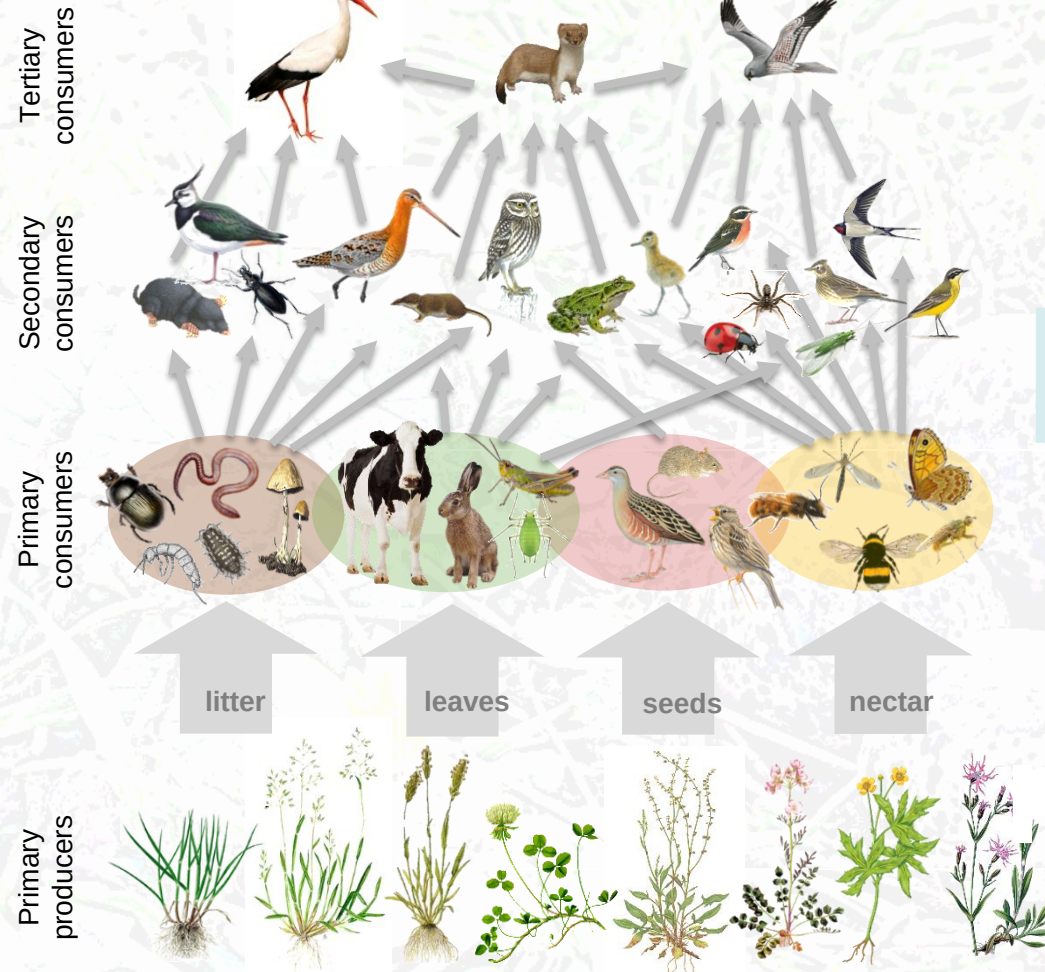
provinsje fryslân
provincie fryslân

Verlies cultuurhistorische waarden

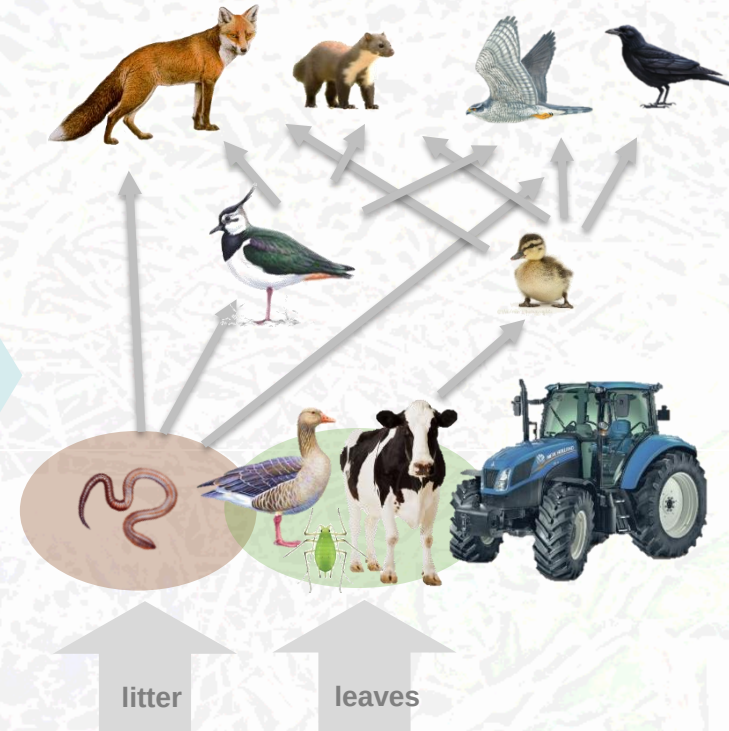
Verlies biodiversiteit

Agrarisch voedselweb anno 1950

provinsje fryslân
provincie fryslân

Modern agrarisch voedselweb

university of
groningen

© Jeroen Onrust & Raymond Klaassen

Het stelsel ANLb

Start stelsel 2016 - 2021:

Vorbereiding, afstemming, administratie en vooral veel verandering.
Collectieve benadering.

Roerige tijd waarin de leefgebieden, de collectieven en de verandering
in beheer vorm kregen.

Werking stelsel nu:

Rust en duidelijkheid, doelmatig en effectief aan de slag met beheer in het gebied.

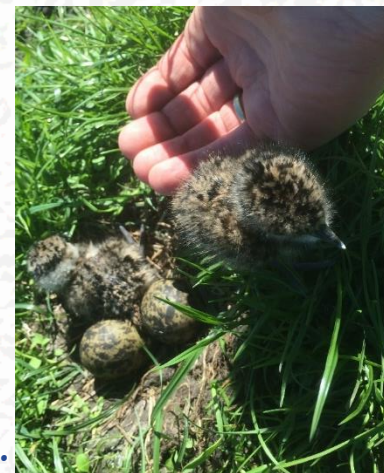
Visie:

Werken aan leefgebieden van soorten buiten natuurnetwerk.
Scheiding tussen natuur en landbouw verkleinen.

Toekomst:

Door zeven agrarische collectieven voortvarend aan de slag met gebiedsgericht ANLb.
Zorgen voor verweving tussen natuur en landbouw.

Voortrekkersrol en voorbeeld voor de gehele sector in de zoektocht naar natuurinclusieve
landbouw in 2025.

Visie ANLb onder GLB 2022-2027

Agenda visie ANLb na 2021 provincie Fryslân

Wat doet de provincie binnen het ANLb?

- Kort overzicht leefgebieden, areaal beheer op dit moment en doelen per leefgebied.

ANLb tot nu toe:

Aandeel leden collectieven: gegroeid met 150%

Aandeel besteding middelen: 99%

Aandeel zwaar beheer: sterke groei (plasdras/volvelds akkerbeheer, etc.).

Compliment aan de collectieven. Deze prestatie wordt ook in Europa gevolgd. De teruggang van de doelsoorten moet blijvende aandacht krijgen

- **Wat zijn de resultaten?**

- Doelsoorten
- Hectares
- Kerngebieden

- Wat gaat goed en wat kan beter?
- Wat missen we in de provincie?
- Wat willen we in de provincie?
- Hoe is het ANLb hiervoor inzetbaar na 2021?

Wat doet de provincie aan Natuur in het Boerenland?

Wat doet de provincie Fryslân:

ANLb beheer weidevogels: 7 collectieven / 18.200 ha. beheer.

ANLb droge dooradering: 4 collectieven / 450 ha. beheer.

ANLb natte dooradering: 6 collectieven / 540 ha. beheer.

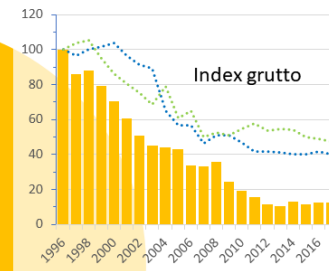
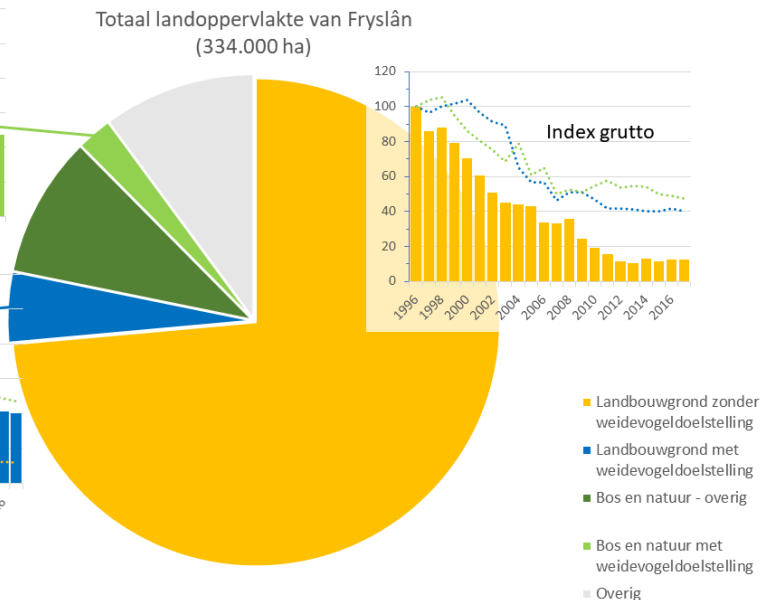
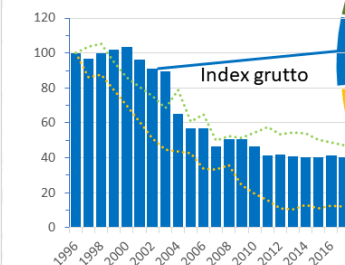
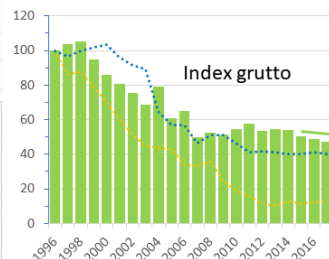
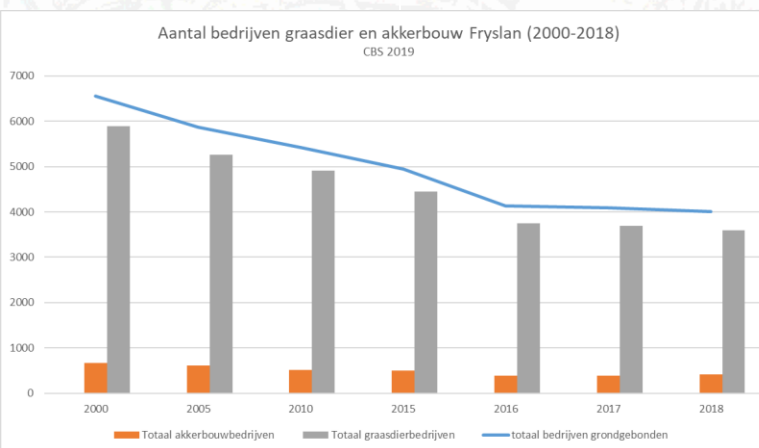
ANLb open akker: 2 collectieven / 275 ha. beheer.

ANLb water: 6 collectieven / ? ha. beheer.

leefgebied	totaal
droge dooradering	443,93
natte dooradering	535,03
open akker	270,90
open grasland	17.473,52
totaal	18.723,38

In totaal ca. 1.400 boeren lid in heel Fryslân. Op een totaal van grondgebonden boerenbedrijven van 4.023. Ruim een kwart is lid van een collectief.

Resultaat tot nu toe: (grutto index)

Visie Natuurinclusieve landbouw

Agenda visie ANLb na 2021 provincie Fryslân

Inzet om te komen tot een natuurinclusieve landbouw in 2025.

Kernelementen natuurinclusieve landbouw

zorgdragen voor
specifieke soorten
en landschapselementen

niet bemesten
geen chemische plaagbestrijding
geen uistoot

stimuleren van biodiversiteit
verbeteren van de bodemkwaliteit
behoud van nuttige soorten

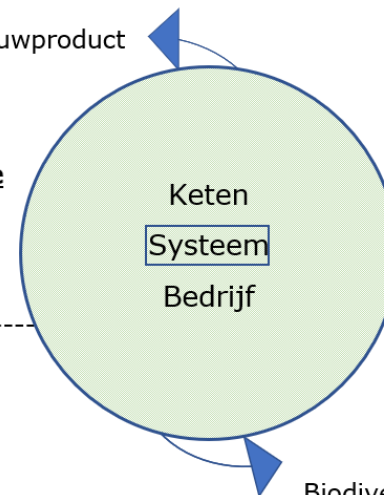

Landbouwproduct

Economische begroting

Kosten
Baten

Resultaat +

Ecologische begroting

Uit
In

Resultaat +

Biodiversiteit
Inclusief blauw – groene diensten

Transitie: Niet de gevolgen maar de oorzaken

Niet een deel maar de hele keten van stallenbouwer via primaire sector, verwerkende industrie, retail tot consument verandert mee. Het model werkt op keten- en op bedrijfsniveau.

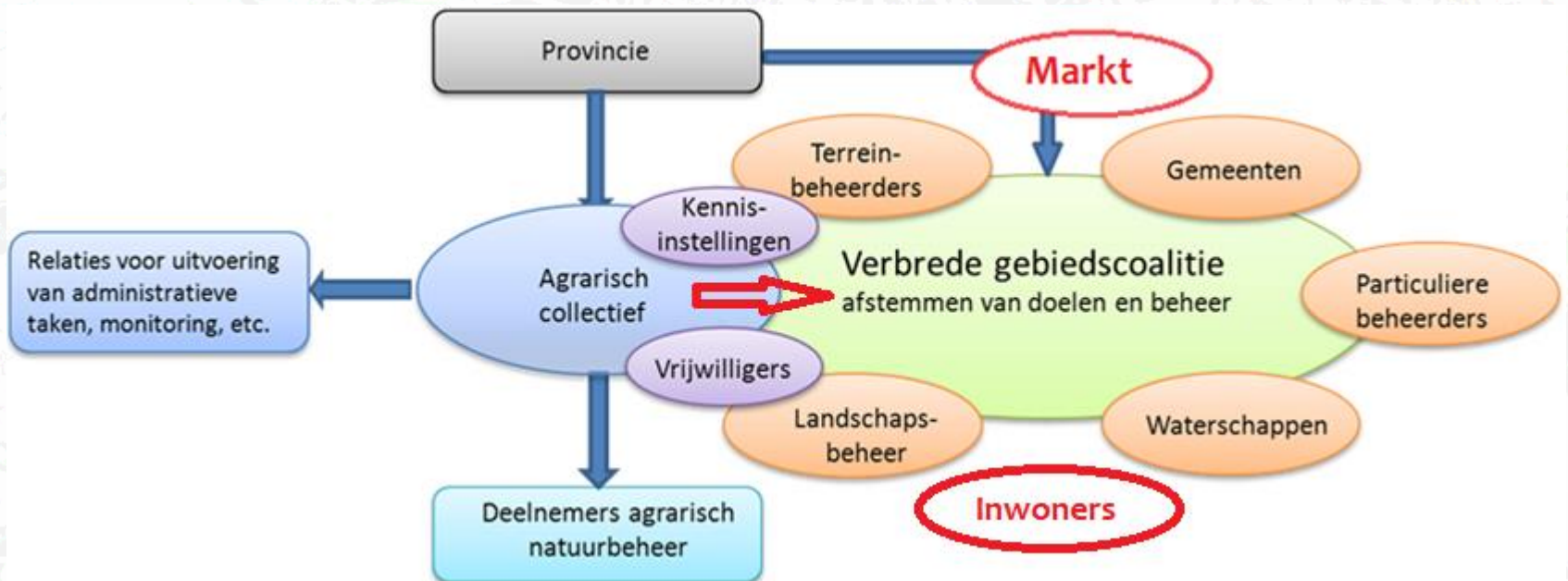
Waar staat het collectief in 2025?

Rol collectieven

Leverancier van groen-blauwe diensten aan de maatschappij

Een deel van de huidige diensten leveren een boer meerwaarde
Financiering volgt buiten de overheid om

Andere diensten kosten de boer opbrengst / geld
Deze diensten blijven gesubsidieerd

Resultaat CAP Congress 6, 7, 8 februari 2019

provinsje fryslân
provincie fryslân

Resultaten van het CAP Congress:

- De maatschappij eist **een economisch gezonde en duurzame landbouw**, dat tevens **klimaatverandering tegengaat en de biodiversiteit bevordert**. Dat dient terug te komen in de Nationale Strategische Plannen.
- **Flexibiliteit** om keuzes te maken in de maatregelen voor vergroening (de eco-schema's). Houdingsverandering: **van Europese blauwdrukken naar keuzes op nationaal niveau**.
- Bij de keuze voor de **eco-schema's** moeten lidstaten **boeren en andere belanghebbenden in een vroeg stadium betrekken**. (o.a. GLB Pilot's).
- Focus op **samenhang** tussen **directe betalingen, eco-schema's en milieu- en klimaatmaatregelen**,

Samenvattend een succes! Waarbij de overige lidstaten jaloers zijn op ons ANLb.

Location 1: a modern family-run dairy farm in the bocage landscape

GLB: doelgerichte betalingen

2019: Doelgerichte betalingen voor maatschappelijke diensten

Stip op de horizon (GLB 2022 ->): duurzaam boerenlandschap met een vitale agrarische sector:

- Ondersteund met een nieuwe groenblauwe architectuur in het GLB;
- In de streek komt het samen, met een centrale rol voor (groepen van) boeren;
- Ondersteund met initiatieven vanuit de samenleving, vanuit de keten en/of ENGO's.

Doelgerichte betalingen voor activiteiten op het land of het bedrijf om te verbeteren:

- Klimaat;
- Bodem, water, lucht;
- Biodiversiteit en landschap.

Een nieuwe groenblauwe architectuur in het toekomstige GLB

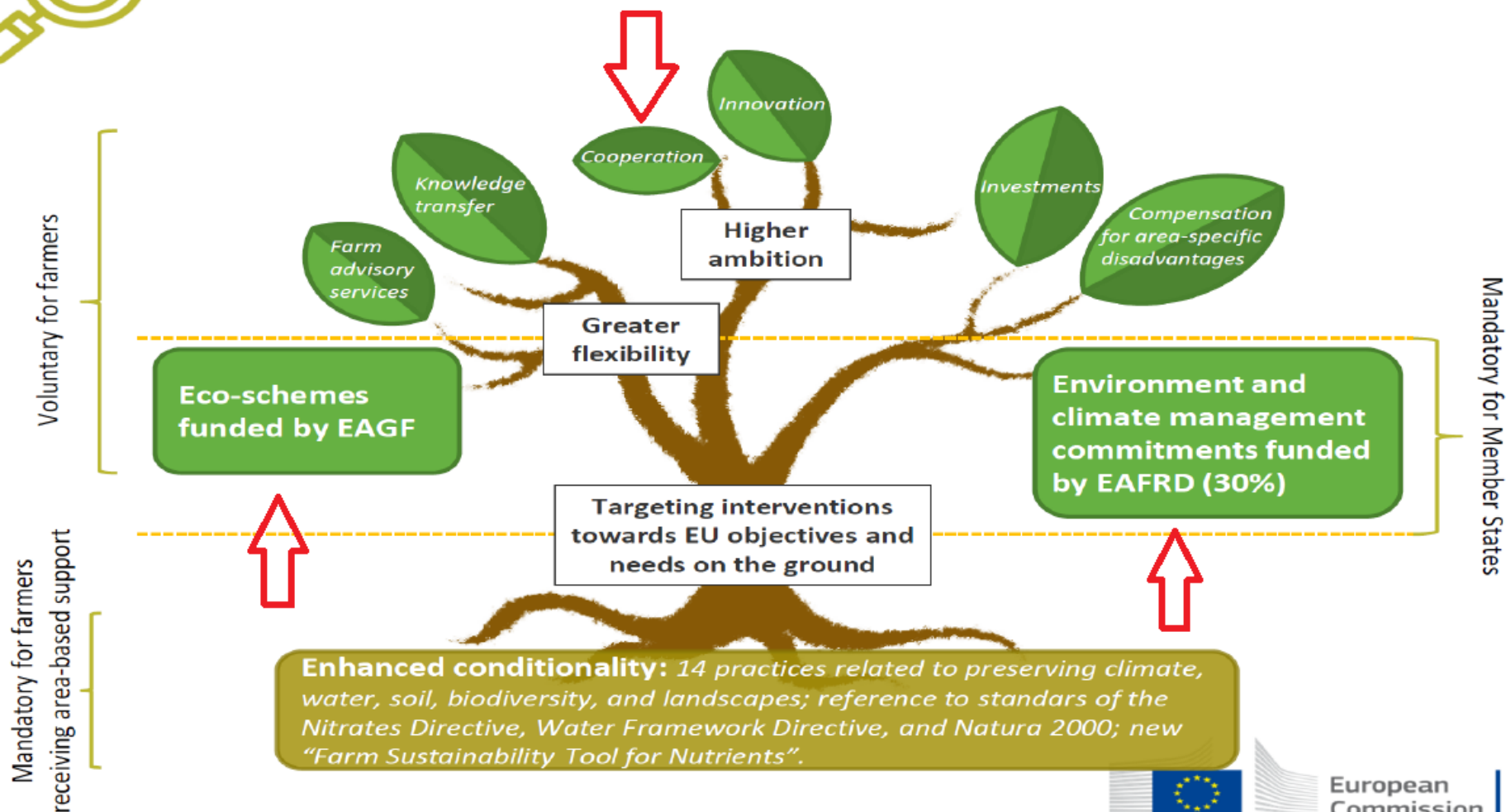

- De groenblauwe architectuur maakt deel uit van het Nationaal strategisch plan, wat door LNV en provincies gezamenlijk wordt opgesteld;
- Het strategisch plan bevat doelstellingen:
 - *3 economische doelstellingen*
 - *3 doelen met betrekking tot klimaat en leefomgeving, de groenblauwe architectuur (klimaat, bodem, water, lucht, biodiversiteit en landschap)*
 - *3 sociale doelen (platteland, kennis, innovatie)*
- De architectuur betreft zowel de 1^e als 2^e Pijler.
- Vooralsnog moet het nationaal plan op 1 januari 2020 af zijn.

Vergroening in drie trappen

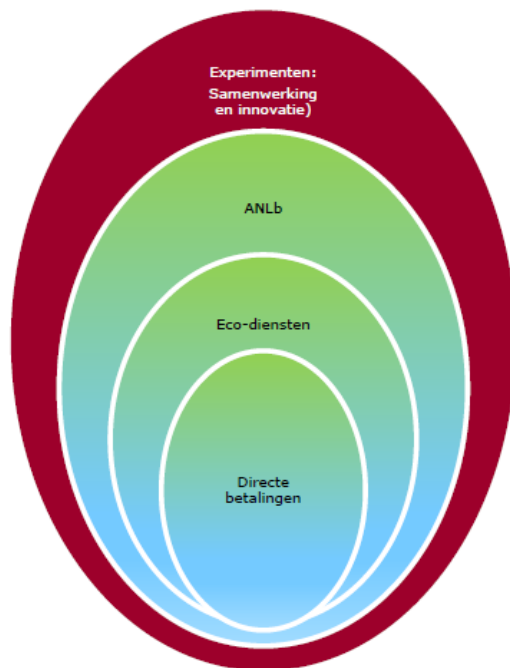
THE NEW GREEN ARCHITECTURE

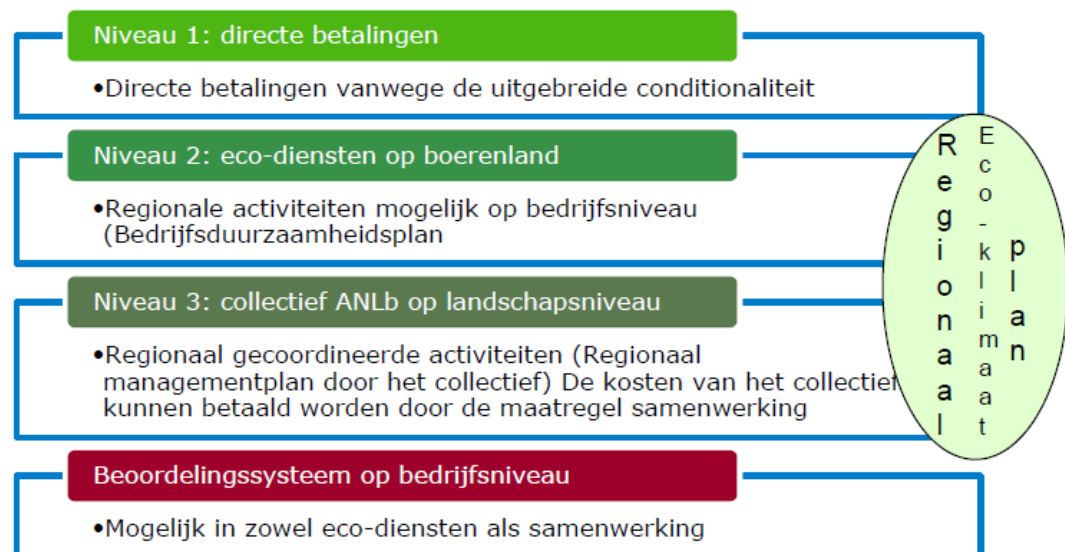

Een interventielogica voor groenblauwe activiteiten

Groenblauwe architectuur

Interventie logica

Natuur en agrarisch gebied

provinsje fryslân
provincie fryslân

natuur (TBO's)

natuur inclusief (GLB/ ANLb / markt)

hoog productief (GLB / markt)

Route naar 2025

provinsje fryslân
provincie fryslân

JAM
VIERBLUENOM

LIVING LAB NATUURINCLUSIEVE LANDBOUW

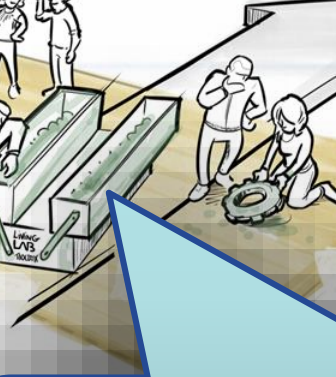
BIOLOGISCHE
LANDBOUW

GANGBARE
LANDBOUW

NATUURINCLUSIEVE
LANDBOUW

BOEREN
(COLLECTIEF)

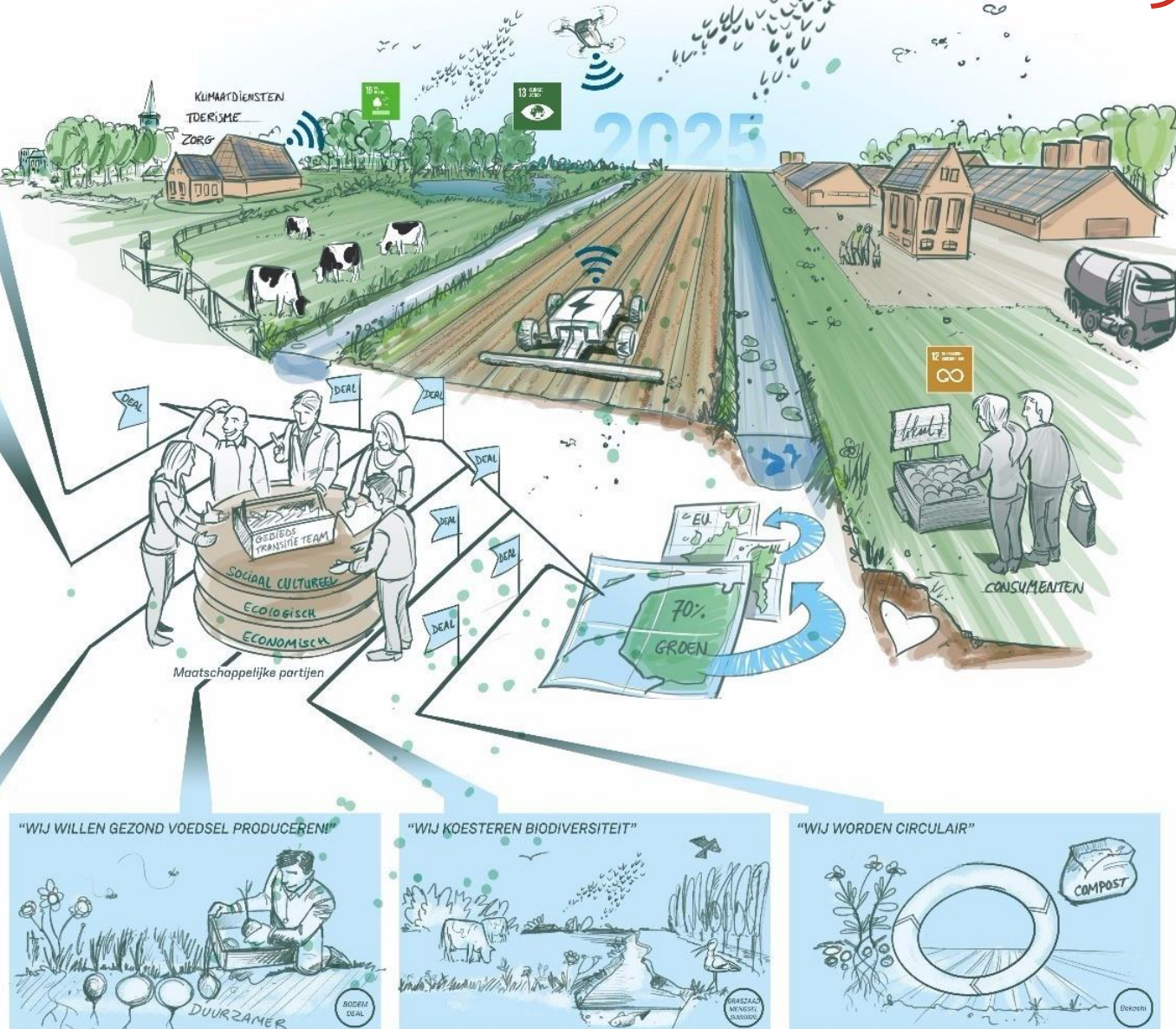

DIVERSITEIT
AAN
ERFBETREDERS

Toolbox!

- e.g. verdienen modellen met de markt
- e.g. financiële instrumentarium
- e.g. verdienen modellen met de overheid (water, CO₂)
- e.g. proeftuin voor experimenten natuur inclusief boeren
- etc

Route naar 2025

Behoud van natuur én landschap

provinsje fryslân
provincie fryslân

Onze opgave:

Grondgebonden en bio-diverse bedrijfsvoering in de Fryske landbouwsector. Het KBF als voorloper én als voorbeeld in de transitie. Samen met initiatieven van onderop met de Mienskip, vanuit de markt en door sector zelf.

- Geïntegreerd in de bedrijfsvoering
- Leverancier van blauw groene diensten
- Geen harde grenzen tussen natuur en landbouw
- Af van subsidies
- Biodiversiteit als voorwaarde en verdienmodel

Zicht op Fryslân in 2030?

provinsje fryslân
province fryslân

Vragen?

provinsje fryslân
provincie fryslân

